

Átjutni a tűfokán

A szegedi textilművek csöndesebb munkatermei közé tartozik az a műhely, ahol a kötözéscsoport dolgozik. Ebben a műhelyben egy igen kiváló és szorgalmas asszony csapat dolgozik Cseh Lászlóné vezetésével. Képzelték el, hogy valakinek nyolc óra alatt más sem kellene csinálnia, mint 30 ezer szál átfűzni a cérnát a tűfokán. Nem is olyan egyszerű és kényelmes.

Cseh Lászlóné közel másfél évtizedes rutinnal végzi munkáját, fiatalos, talpraesett asszony, nem is hinné róla az ember, hogy már két nagy fia van, akik önálló kenyérkeresők, érettségivel és kitűnő szakmai képességgel rendelkeznek. A brigádvezető magáról nehezebben, társairól könnyebben vált szót. **Dicséri Szemerédi Imrénét, Demeter Zoltánét, Németh Józsefét és a többiekét.** Az idén másodszer nyerték el a Vállalat Kiváló Brigádjá kitüntetését. Már tizenegy évvel ezelőtt maguk között úgy cselekedtek, mintha „hivatalosan” is brigádban volnának. Apróbb dolgokban közösen döntöttek, vállalásukat is megbeszéltek, mígnem valaki ajánlotta, hogy alakítsanak brigádot. Ennyi volt az egész, nevet választottak, naplót nyitottak. Tizenhatan kezdték, jelenleg nyolcan vannak, de hatan az alapító tagok közül. Érdekes, hogy most nyolcan ugyanannyit teljesítenek, mint tíz évvel ezelőtt kétszer annyian.

Hogyan lehetséges ez? Cseh Lászlóné azt mondja erre, hogy minden esztendőben vállaltak valamennyi pluszt, s ez így ment állandóan. Ha valaki nyugdíjba vonult, nem jött új dolgozó a csoporthoz. Söt néhány kiegészítő munkakört meg is szüntettek. Korábban hat hengert, jelenleg kilenc hengert továbbítanak a szövődének. Lehet-e ilyen tempó mellett jó minőségű munkát végezni? Igen, mondják és munkájukkal bizonyítják a brigád tagjai.

Ritkaság a gyárban, hogy ez a kis kollektíva milyen régóta együtt van. Új mun-

kánó a kötözéscsoporthoz talán nyolc évvel ezelőtt került. Megtalálják számításukat anyagilag, és erkölcsileg is ellismerik szorgalmukat. Cseh Lászlóné rengeteg példát főlemlített, hogy mennyire összetartanak gyáron kívül is. A szilveszteri hangulatos összejövetelüket Nagy Józsefné dorozsmai lakásán tartották, a szép nyári vasárnapokon pedig gyakran találkoznak a sárgái nyaralóban, egy bográcson paprikásra, egy üveg sörré. Alkalmazzuk egymáshoz, a férfiek is jó barátságba kerültek. Szívesen patronálják a Londoni körúti állami gondozott gyermekeket. Úgy érzik, hogy az öröm kölcsönös, ha találkoznak. A brigád asszonyai egyöntetűen mondják, oly sok jót találnak a közösségük életében, hogy ma már nehezen tudják elképzelni munkájukat, mindennapjaikat nélküle.

Cseh Lászlóné élete éppen olyan, mint sok ezer más munkásasszonyé. Falun laktak szüleivel együtt, a jászentandrászi termelőszövetkezet kertészetében kezdett dolgozni. Gyárat, amint választottak, naplót nyitottak. Tizenöt évvel ezelőtt került Szegedre, s férje, aki már a textilművek lakatosa volt, ajánlotta, menjen oda ő is. Négy évig dolgozott a keresztszók-

nál. Mint minden kezdet, úgy Cseh Lászlóné munkássága válása is nehéz volt. De kedves és megértő segítőkre talált környezetében, ma is hálás **Huszár Istvánné** előmunkásnak, aki segítette. Most Cseh Lászlóné adja vissza mindazt a kezdőnek, amit valamikor kapott.

Hogyan élnek a brigád tagjai, hogy él Cseh Lászlóné? Egyszerűen, kiegyensúlyozottan. A férjének négy-négy és fél ezer, neki is négyezer körüli a havi jövedelme, a nagyobb fiú 2-3 ezer forintot visz haza, a kisebbik csak jövőre keres önállóan. Szövetkezeti lakásban laknak, közel a gyárhoz, s a Sárgán van egy kis hétvégi házuk. Fizetésükből félretenni nem tudnak. Cseh Lászlóné három műszakban dolgozik, de odahaza is sok munka vár rá. Férje és fiai segítenek a takarításban, olykor a bevásárlásban, de a mosás, a főzés az ő dolga.

Ha idejük engedi, tévét néznek, ritkán moziba mennek. Egyszer járt külföldön, jutalomként kapott egy moszkvai utat két évvel ezelőtt. Önmagáról ugyan nem szívesen beszél, de azt mondja, hogy társairól akár egy egész napon át tudna mesélni...

Gazdag István

Korszerű szakmunkásképzés

Egy évtized tapasztalatai

Hazánk oktatásügyének az egyik legkiemelkedőbb állomása volt az általános iskolai képzés bevezetése, amely megnyitotta az utat népünk műveltségi színvonalának emelése előtt. Oktatáspolitikánk másik nagy jelentőségű eredményeként megszületett az 1969-es VI. számú törvény a szakmunkásképzésről. Ennek és az 1972-es oktatáspolitikai határozatunk következtében előtérbe került a szakmunkásképzés korszerűsítése. Az elteit közel tíz esztendő igazolta a szakmunkásképzéshez fűzött reményeket. Egységessé vált az oktatás a szakmák döntő többségében és szerves részévé vált a közép fokú képzésnek.

Az 1974-ben létrehozott hároméves szakmunkások középiskolájában pedig lehetőséget biztosított a továbbtanulni szándékozó szakmunkásoknak. Korszerűbb, az általános műveltséget biztosító közismereti tantervek és nevelési tervek születtek.

A korábbi 285 helyett 186 ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi és vendéglátó szakma oktatása kezdődött el. Nem minden vita nélkül, mert sokan aggodtak egyes szakmákért, a gyakorlati idő lecsökkentése miatt azt vallva, hogy 3 nap 21 órája alatt nem lehet egyik szakmát sem megtanulni. Megyénkben és

városunkban felépült 54 tanterem, 143 iskolai új munkahely, 554 kollégiumi hely, 4 tornaterem. A tárgyi feltételek mellett 237 tanár, 182 intézeti és 517 nem főhivatású oktató munkájával járult hozzá a felkészültebb szakmunkások képzéséhez. A korábbi, főleg egyéni képzés helyett ma már a tanulók 76 százaléka csoportban, ifjúsági brigádban sajátítja el a szakmai ismereteket.

A legnagyobb szemléletbeli változást bázisvállalatainknál tapasztaljuk. A DELEP, a Posta, az AFIT, a DEMASZ, a Szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalat, a közlekedési vállalat több tanműhelyt épített és korszerűsített. Enélkül a szakmunkásképzés nem érhetett volna el ilyen eredményeket. E fejlesztések és fejlődésnek következő lépését, folytatását jelentette az 1978-ban megjelenő OSZJ (szakmai jegyzék), amely tovább csökkentette a szakmák számát 128-ra, gyarapítva a szélesebb alapozó képzést biztosító szakmákat.

Harmáncat szakmában lehetőséget biztosított a szakmunkásképzési célú szakközépiskolában való továbbtanulásra, ahol a négyéves képzési idő alatt szakmát is tanulhatnak és érettségizhetnek is a tanulók. Huszonöt szakmát utalt át vállalati képzés hatáskörébe a rendelet, úgy ítélve meg, hogy ezekben a szakmákban a 18. életévüket betöltő fiatalok 6-12 hónapos tanfolyam keretében is elsajátíthatják a szükséges ismereteket. Tovább csökkentve a szakmunkásképzés szakutca jellegét, biztosítva van a továbbtanulási lehetősége — valamennyi szakma képzési ideje 3 év.

Ezzel egy időben a Munkaügyi Minisztérium az 1980-81-es tanévtől kezdődően új, a ma követelményéhez jobban igazodó és a jövő számára is többet jelentő szakmai tantervet vezet be. Az új óratervek figyelembe veszik, hogy bizonyos szakmákban több elméleti ismeretre van szükség, ezért az eddigi 18 elméleti órát 21-re emelte. A kémia tanítását összevontan az anyagismeret tantárgyban írja elő. Tovább erősíti általánosan a komplex tárgyak rendszerét, biztosít-

va, hogy a tanulók ne tananyagokat, hanem szakmát tanuljanak. Új tárgy 9 szakmában az irányítástechnika, 6 szakmában a mechanika, 15 szakmában a műszerek és mérések, 5 ipari szolgáltató szakmában az etika, és végül valamennyi szakmában a munka- és környezetvédelem. Az összes szakmát figyelembe véve a három év alatt a közismeret és szakismeret 40 százalékát; a gyakorlat 60 százalékát alkotja a képzés idejének.

Az új szakmai képzés jellemzője, hogy az I. éves, főleg iskolai tanműhelyi alapozó képzés után a II. évben iskolai, vagy vállalati csoportos képzésben, majd a területi gazdasági igényeknek megfelelően a III. évben speciális képzésben részesülnek a vállalatoknál a tanulók. Kiemelkedő az a tény, hogy az ipari szakmákban igen sok speciális szakmai képzésre van lehetőség az alapszakmák oktatásakor. Példának Szeged Ipari szerkezetéhez jól illeszkedő gépszerelő alapszakmát említeném meg, amelyen belül hatféle képzés található: így például az építőgépszerelő-, a textil- és ruházatiipari gépszerelő-, és a vegyi és élelmiszeripari gépszerelőszakma.

Az MSZMP XII. kongresszusának irányelvei is az oktatásban az általános iskola és a szakmunkásképzés elsődlegességét emelik ki. Ez a dokumentum valamennyiünk számára egyértelmű feladatot is ad. Tovább kell javítanunk a képzés színvonalát, csökkentenünk kell a szakmunkásképző iskolákból kimaradók számát. Segítenünk kell a pályaválasztást és a pályára irányítást. Együtt kell működnünk az általános iskolákkal és a szülőkkel, hogy a tanulók képességeiknek, alkalmasságuknak és egyéni vágyaiknak legmegfelelőbb szakmát válasszanak. S közre kell működnünk abban, hogy a társadalmi és egyéni elvárásoknak megfelelően minél több hivatás- és munkaszerető szakember kerüljön ki iskoláinkból!

Hofgang Péter, a 600. Szakmunkásképző Intézet igazgatója

Jogsegélyszolgálat a téészekben

Jogszabály írja elő, hogy a termelőszövetkezetek is éljenek a jogsegélyszolgálat adta lehetőségekkel. A téészekben dolgozók is kapják meg az ingyenes jogi tanácsadást ügyes-bajos dolgaikban. Ezért a szövetkezetekben is adódott az alkalom, hogy a tagok esetleges problémáit hozzáértő szakember intézhesse el. A jogsegélyszolgálat Csongrád megyei bevezetéséről a téészekben tárgyalt tegnap, csütörtökön Szegeden a járási hivatal-

ban a TESZÖV szövetkezet-politikai és munkaügyi bizottsága. Dr. Farkas Miklós, a Csongrád megyei Mezőgazdasági Szövetkezetek Szövetségének titkárhelyettese ismertette a TESZÖV elnökségének állásfoglalását. Eddig is elintézték a vitás ügyeket a gazdaságokban, de a jogsegélyszolgálat jobban igazodik a tagok problémáival. A tegnapi összejövetelen a Szeged környéki téészek is a jogsegélyszolgálat bevezetéséről határoztak. Vi-

tás még, hogy a termelőszövetkezet a saját jogszázzal, vagy kivállalóval téttesse be ezt a tiszteletet. Várhatóan a gyakorlati igazolja majd, hogy melyik döntés a helyes. Értékelték még — a tegnapi összejövetelen — a bizottság tavalyi munkáját — amelyet **Szölösi Károly**, a nagymágocsi Egyesült Tsz elnöke ismertetett. Ott volt az ülésen **Vahl Rezső**, a megyei, **Fülöp László**, a járási pártbizottság képviselője.

Siklós János

Hideg, tiszta csönd

4. Alig merem tovább gondolni, hogy mi mindent adott ez a kis udvar. Simogatom ceruzakoptató kis asztalkámat itt, a sötétben, mert ezen az érdes platon sok-sok érdekes gondolat került nyomdafestéktől óvottan is papírra; nyári csöndességben, nyugalomban, csak a vadgallambok beszélgettek néha a fejem fölött, vagy valamelyik szomszéd csobogtatta gumicsövön a vizet, alkonyati locsolgatás közben Itt ültem, ezekben a most már elpusztult székekben és bármerre néztem, annyi érdekes gondolat és emlék rajzolt elő, hogy pazarul válogathattam közöttük. Itt pontosan le tudtam írni azt, amit akartam. Úgy fogott és emelt ez a kis udvar, mint egy láthatatlan nagy erejű mágus vagy hipnotizőr. Kihúzott nyomasztó minden napjaimból és könnyedséggel, boldogsággal ajándékozott meg.

Elmerült világok ismerőjévé tett és mutatta, hogy az alamerülő helyén újak, frissek születnek; de ott születnek azon a helyen, s a régitől erednek, vele összekapcsolódnak, mint anyával gyermeke. A szakadatlan élet mutatta, az emberi lét folyamatosságát tanúsította mindig.

Ha nagyon nehéz volt valami, eljöttem ide, ehhez az igénytelen kis deszkadarabhoz ültem le és rövid idő alatt, valahogyan könnyebbek lettek a bajok és a gondok. Újraéltem valami régi szépet, vagy elvi-

selhetetlent és az összeméricskélés megjobbította hangulatom, szüntette mai kínomat. Panaszokdósaím sohasem váltak neveltségessé, vergődéseimet színlelt együttérzés nem kísérte. Aggódió figyelem láttán és hallatán jobban megnyíltak a belső zsilipek, őszintébbek és igazabbak lettek a panaszok.

Lopakodó surranással csetlek-botlok az ismerős éjszakában. Rossz álmú, kevés pihe-nyű embereknek legbensőbb barátja az éjszaka. Ritmust elhagyó ernyedség alakítja át a fákat és a veteményeket, csendesítő a neszező, mozgó lérgéket, pihenő öntudatlanságba sodorja a munkában tört fáradtatkat és a nehezen élő öregeket. Ilyenkor a kis udvarban némán virrasztani, karosszékben ülni és a vén fák alatt fölledezni a régit és a tegnapi, a ma és a holnapit... ötleteket és következtetéseket csiholni az agyvelőből... szófelelni, nemefíteni az érzelmet... csak itt lehet, legalább is nekem, ezen a szent helyen. Dühöket eldühöngeni, gyözködő kínlódással levelezni, csak itt lehet sírni végzetes bal-lépésen és rosszul végződött csatákon.

Próbátételeket szabni agynak és léleknek így magányosan, ebben a megfoghatatlan nagy és mély csöndben, amelyben kítárog a világmindenség, az ember érzékszerveivel szinte tapintani tudja közelségét és messzeségét. Érti a magány szépségét és gyötrelmét, az ember önnagságát

és kicsinyességét, méltóságát és megalázottságát és... és számottevően medítál, míg egyszerűen oлдódik körülötte a fekete otlatom. Sötétszürkéből világosabb színárnyalatok vibrálnak elő, azután mélykék, nehéz színeiből kinyílik a rózsaszínű pírka-dat.

Megfeszítul az ember itt a fák alatt, az udvar csöndjében. Olyan jól érzi magát a harmattal, finom párával jelentkező hajnalon, mintha nehéz, életveszélyes próbatételek után, a nyugalom révébe érkezett volna. Talán ilyesmít érez a hitbuzgó, a gyónás és föláldozás után. Megkönyvet-bülten és gazdagabban, tisztábban és okosabban áll föl az ember, hogy gémberedett lábait, karjait megmozgassa.

Jó érzéssel teszi le a durva asztallapra diktafonját, vagy kezdi el fölírni egy papírra az éjjel megért szenvedéseket és gondolatokat, mert ellenkező esetben ezeket is elviszi öörkre a virradat. Ez a megkínlódtott álmatlanság ritka szép gondolatanyagot teremt, talán a legértékesebbet, és ha egyszer elveszett, nehezen kerül elő még egyszer.

Ilyen meditációk után a kielégült ember nyugalmával koooptam a szűnyoghálós ablakon, bekérezkedve, hogy a diványon várjam meg a későreggelt. Csudálkozó, álmos-derős szemekkel, korholó és kérdő tekintettel fogadtak. Azt gondolták, hogy tivornyas éjszaka után mearoncsolt idegekkel értem ide. En csak néhány szóval vizagstaltam őket, aztán elnyúltam a helvemem, papírfalmat vagy ördögös masinám az asztalra tettem. Egész életükben nem tudták meg, hogy számomra ez a kis udvar a világ minden fókusza, rajta keresztül látható és érzékelhető minden lényeges életjelenség, amit megérttem és megérttem életemben.

E kis föld nélkül elveszejtem szebb, célirányosabb életem javát. Ezek az öreg szülői szemek mindig tele vannak agzodalommal és nem értették az én jókedvű nevelésem és ölelésemben a bűnbocsánatért való könnyörgést éreztek. Pedig a hátát fejeztem ki a hűséget és ragaszkodást.

Efelezem most már az éjszakai csám-borgást, az elvadult porta megbénítja a gondolatokat és göröcsbe rántja az érzéseket. Tolva módjára surrantam be ide, lopni készültem valamit a saítomból, mit elzárta előlem. Lovni készültem, és sajnós, most szegényebb lettem ezen a helyen.

Végére jár az éjszaka. Üresen maradnak a papírlapok, a diktafon szalagjára nem készül új szöveg, a sötétben járó órák érdekes neszeből semmi nem kerül a mag-netofon szalagjára. Nyitva van a leveles-ládá ajtaja, hivatalos kis cédulákat dobáltak bele, kéményespródi és villanyzámla, butángázpalack használatának tiltása... nem kellene ezek már itt senkinek.

Óvatosan keresztülmászom a kerítésen. Nem látta meg az ismerősök. Még egyszer visszapillantok a gazdátlan udvarra, magamban elbűcsúzom tőle: életem legértékesebb és leggazdagabb darabjától. Félszegen, megcsönkítottnan ballagok végig a Virág utcán, megfogalmazódik a vesztes bánata és valami más életfogódzó keresése iránti, tudatos törekvés.

Elmegyek messzire, nagyon messzire, hogy ne találkozhassak és ne keressem a többi a régi udvart. Egzenes derékkal, ruganyos léntekkel járok, hogy ne lássák a belső uredség, amiért az élet elűtött ettől a kis udvartól, amelyet talán a legjobban szerettem.

(Folytatjuk.)